

110 години

от издаване на списание

**“РОДОПСКИ
НАПРЪДЪКЪ”**

9145
M 69

ИЗЪ БЕЛОМОРСКАТА
* * * * * РАВНИНА

Пятни бѣлѣжки и впечатления

Ст. Н. Шишковъ

Врътми рудничката
С. Н. Шишковъ
Миньковъ

СЛОВАНЪ
Печатница „ТРУДЪ“ на П. Бѣловѣловъ
1907.

Книжката, която
предначерта живота на
Петър Маринов –
“Из Беломорската равнина”
на Стою Шишков

Петър Маринов
(1903 -1998)

РОДОПСКИ НАПРЪДЪКЪ

Общественото въ Сръднитъ Родопи.

(отъ етнографско-историческа гледна точка)

отъ Н. Делчевъ.

Основа на Сръдно-Родопско общество.

Сръднитъ Родопи въ сръднитъ вѣкове. — Завладѣване Сръднитъ Родопи отъ Турците — Раздѣленіе земитъ. — Юрци. — Второ потуричане. — Нови села. — Кърджалийски грабежи. — Изкупване юршкитъ планини. — Борба между Родопскитъ дърбееве. — Изкупване дърбеевскитъ земи. — Ядката на мѣстното (Сръдно-Родопско) едро общество.

Сръднитъ Родопи въ сръднитъ вѣкове съ се наричали „Меропи“ и „Смоленскъ“ (Смоленска област). Царь Кантакузенъ и други византийски лѣтописци споменаватъ въ своитъ мемоари и лѣтописи, че тая областъ била населена отъ българи „номади“, които живѣли въ „неукрѣпени“ села и инѣ свалiali стадата си на зимовище въ полето по крайбрежието на Бѣло море*). Противорѣчието тука е очевидно. Щомъ едно население живѣе въ села, макаръ и неукрѣпени, то това население може да бѣде номадическо. Че Сръдно Родопското население, не е прѣкарвало въ сръднитъ вѣкове номадически (скитически) животъ, доказва се не само отъ това, което съ писали тогачешнитъ лѣтописци, нъ и отъ други пѣществени паметници. Въ долинитъ и на планинитъ на Сръднитъ Родопи се намиратъ много развалини на села и бившо

*) Д-ръ К. Иречекъ „Плани бѣлѣшки“ „Пер. Св.“ т. X. Стр. 21 и 22.

*Първи брой на сп. „Родопски напредък“,
година 1, книжка 1 – януари 1903 г.*

СТОЮ
НЕДЕЛЧЕВ
ШИШКОВ
(1865-1937)

Стою Шишков с негови роднини, ок. 1900 г.

Министерство на Н. Просвѣщение
Централно Държавно III /класно училище,
Бургаска околия

№ 1

Служебна стележка
на

Стефанъ Пегелевъ Улишевъ,
третокласникъ, класно училище
и и.д. Директоръ на Централното
Държавно трикласно училище

Сставена презъ 1938 год. октомври

Забѣлка прѣпие изпратена въ Министер-
ството на Н. Просвѣщение съ райопитъ
№ 240, отъ 3/к, 1938 година.

I

Учене и проучене, възраст (родна дата и
дети на семейството), месторождение,
находност, възрастно възраст и родство.

1. Стефан Петров Алминов.
2. Реген на ^{20 юни} ~~1901~~ ~~1901~~ година в с. Даво,
Окр. Червенна вода, Орловска (Шурина).
3. Условно-православно възрастно възраст.
4. Регенна, Червенна.
5. Условно-православно в с. Червенна, Шурина.

Հասցե ուղարկել և ցուցաբերողներ ստանալ, որոնք ունենում են կամ ցուցաբերողները?

1. Գրքեր և 13 ցուցաբերողներ ստանալու և մաս 1887/88 ցուցաբերողները:
2. ցուցաբերողներ 1873/80 և 1880/81 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
2. ցուցաբերողներ 1881/82-1884/85 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
2. ցուցաբերողներ 1883/84-1884/85 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
2. ցուցաբերողներ 1885/86-1886/87 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
2. ցուցաբերողներ 1887/88-1888/89 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
2. ցուցաբերողներ 1889/90 և 1890/91 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
5. ցուցաբերողներ 1891/92, 1892/93, 1893/94, 1894/95 և 1895/96 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
1. ցուցաբերողներ 1896/97 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:
1. ցուցաբերողներ 1898/99 թ. և Գրքեր, որոնք ցուցաբերողներ են ստանալու ցուցաբերողները:

Հասցե ուղարկել և ցուցաբերողներ ստանալ, որոնք ունենում են կամ ցուցաբերողները?

- Մասնակցություն:
1. Գրքեր և 13 ցուցաբերողներ ստանալու և մաս 1887/88 ցուցաբերողները:
 2. Գրքեր և 13 ցուցաբերողներ ստանալու և մաս 1889/90 ցուցաբերողները:
 3. Գրքեր և 13 ցուցաբերողներ ստանալու և մաս 1891/92 ցուցաբերողները:
 4. Գրքեր և 13 ցուցաբերողներ ստանալու և մաս 1893/94 ցուցաբերողները:
 5. Գրքեր և 13 ցուցաբերողներ ստանալու և մաս 1895/96 ցուցաբերողները:

Чиновници от Чепеларе, 1897 г.

До господин Министъра
на Народното просвещение в София

Рапорт

Известно Ви е, Господин Министре, че Държавното училище има доста имоти, но когато пренасянето ставаше с коне, тъй като кола не работи тук. За апаратите и книжата бяха нужни сандъци, за други – върви, а шкафовете, масите и чиновете рисувателни се разглобиха в Орехово на части, а в Чепеларе да се сглобяват. За всичко това нямаме възможност и време да Ви съобщя предварително, така Чепеларската община прие да пренесе даром само готовите товари. Аз наех майстори и в Орехово и в Чепеларе и набавих, каквото беше нужно за това. За всички тия необходими разходи са нужни близо 120 лв.

Като Ви съобщавам това, чест имам, Господин Министре, да ви явя и помоля да благоволите и разрешите отпускането на сумата 120 лева аванс за изплащане разходите по пренасянето училището от с. Орехово в Чепеларе.

И. Д. Директор: Стою Шишков

172846
1

ОТЧЕТЪ

ЗА

състоянието на учебното дѣло въ
с. ЧЕПЕЛАРЕ, Пловдивски окръгъ прѣзъ
учебната 1896/97 година.

ОТЪ

См. Ч. Шишковъ

И. Д. Директоръ на III-класното училище.

ИЗДАВА

Чепеларското училищно настоятелство.

ПЛОВДИВЪ

Печатница „СТАРЪ ПЛАНИНА“

1897

*Първият отчет за дейността
на училището в Чепеларе,
който е отпечатан в
печатница и
изготвен от Стою Шишков,
през 1897 г.*

Слѣдъ освобождението и поставянъето новата ни политическа граница тука въ Родопитѣ съ Турция Чепеларе доби още по-голѣмо значение въ обществено и културно отношение. По своето географско мѣстоположение и поминъчно състояние, останжалата грамадна частъ въ Турция отъ Родопитѣ и Бѣломорското крайбрѣжие останжъ злѣ изолирана въ просвѣтно отношение и още по злѣ въ поминъчно и общественно. Единственото мѣсто, отдѣто можехъ да се поддържатъ духовнитѣ връзки съ отвѣдграничното въ тая страна население и отдѣто можеше му се помага въ една или друга посока, бѣ Чепеларе. Поради това и поради още много други отъ голѣма важность причини за тоя край, окупационната руска власть, по-сетнѣ и румелийското правителство, схваняхъ всичко това и поставихъ сѣдалището на околията отъ сформированата стара Рупчосъ-нахияѡж, Рупчоска околия да бжде въ селото Чепеларе, което стои до 1890 година, когато по извѣстни дребнави съображения го прѣмѣстихъ въ малкото село Хвойна.

Прѣди една година равнината около училището и главната частъ отъ селото се планира отъ окръжния инженеръ, планътъ се утвърди отъ правителството, остава сега да се приведе въ изпълнение, и ние ще имаме въ хубавите Родопи и въ това отношение единъ същински модеренъ градецъ съ прави и широки улици.

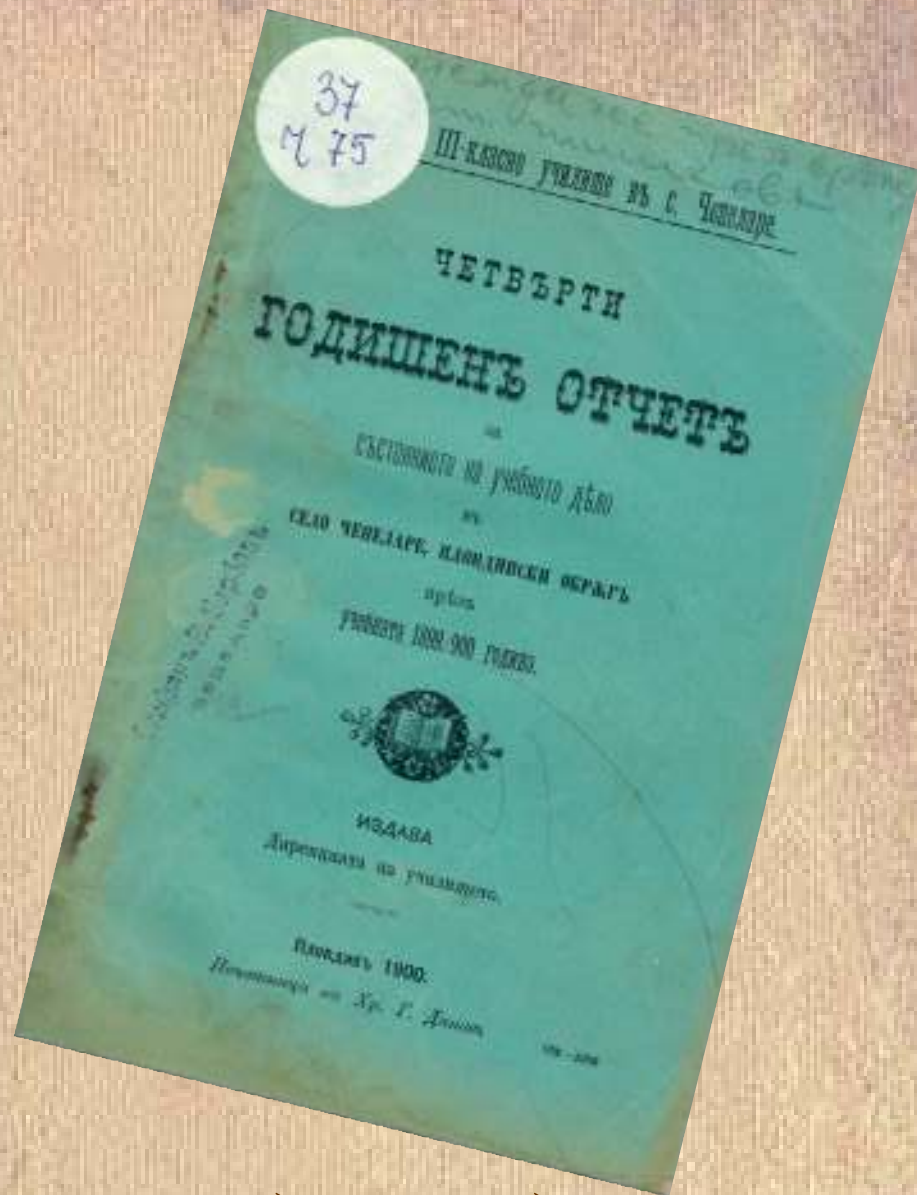

слѣдъ Съединението се закры и вмѣсто него се отвори прѣзъ 1891 година държавно трикласно училище въ друго още по-несгодно селце Орѣхово. Министерството за Народното просвѣщение, обаче, прѣди двѣ години позволи отварянето на едно трикласно общинско училище за кето ще видимъ по-надирѣ. А прѣзъ послѣдната сессия Народното Събрание заедно съ правителството извършихъ единъ актъ отъ голѣма справедливостъ, като уважихъ прѣдложението на Рупческия народенъ прѣдставителъ Г. Р. Ибраимовъ възвърнихъ сѣдалището на околията отъ село Хвойна пакъ въ Чепеларе, а отъ 1 идущия Септември, т. г., и Държавното Трикласно училище се прѣмѣства отъ Орѣхово тукъ.

Всичко това придаде на Чепеларе голѣмо значение като единственото културно срѣдище въ тоя край на Родопитѣ, срѣдище, комуто прѣстои да играе ролята на просвѣтенъ центъръ въ тия страни.

Понеже прѣзъ тукъ минова главния близъкъ пѣтъ отъ Пловдивско за Ардината долина и Бѣломорския брѣгъ, нѣма часъ и день да се не срѣщатъ и заминватъ прѣзъ Чепеларе пѣтници отъ Гюмюрджюнския санджакъ.

През следващите години става традиция, годишните училищни отчети да се изготвят по този начин

Къщата на Стою Шишков в Чепеларе, 1908 г.

***ВАСИЛ
ДЕЧЕВ
на младини***

***ВАСИЛ
ДЕЧЕВ
ХАРИТЕВ
(1866-1941)***

*Семейна снимка на баба Марта Дечева с дъщеря си,
десетте си сина и семействата им, ок. 1907 г.*

37
3-44

ЗАЩО

Рупчоското Държавно Петокласно училище да бъде
във Чепеларе, а не във друго село?

Издава дружеството:
„Родопска искра“

ПЛОВДИВЪ
Дружествена Печатница „Съгласие“.
1895.

ЗАЩО

Рупчоското Държавно Петокласно училище да бъде
във Чепеларе, а не във друго село?

Новостроящото се училище в Чепеларе, около 1900 г.

Изглед на Чепеларе с училището, 1903 г.

Изглед от Чепеларе през 1910 г.

*Семейството на Никола Чичовски
на фона на новата училищна сграда, около 1915 г.*

Сградата на читалището в Чепеларе, 1903 г.

***ГОРЧО
ПОПСТОЯНОВ
МЕРДЖАНОВ
(1857-1938)***

*Горчо С. Мерджанов със
годеницата си Мария
(сестра на Васил Дечев)
и майка си
Мария Попстоянова*

Савва

PHILIPPOU

*Георги Богданов,
Горчо Мерджанов,
Георги Узунски и други
учители в Чепеларе
и с. Широка лъка
след Освобождението*

*Възрастните Горчо
Мерджанов и съпругата му
със своя родственица*

*Младият прав мъж
е Горчо Мерджанов, 1893 г.*

*Крум Савов и съпругата
му, чепеларката
Катерина Чиликова,
10 юни 1910 г. - Чепеларе*

Броеве на списание "Родопски напредък" през годините

*Снимка от сватбата на Крум Савов,
направена в дома на Стою Шишков в Пловдив, 1910 г.*

Открита подписка за 1905 г.

на

„Родопски напрѣдъкъ“

III година

иллюстровано списание за наука, обществени знания и народни умотворения.

Ще излиза въ двумѣсечни книжки съ същата програма, форматъ и голѣмина, както и II година.

Годишенъ абонаментъ

за България 4 лева, за чужбина 6 фр.

Абонирането става и чрезъ телеграфо-пощенските станции.

Всичко, що се отнася до сп. „Родопски напрѣдъкъ“, се изираца до **Ст. Н. Шишковъ** въ г. Станимака.

Премия на „Родопски напрѣдъкъ“
чрезъ 1905 год.

Всеки прѣдплатителъ абонатъ ще получи съ III кн. една картина 45 см. шир. и 60 см. дължина на хубава гласирана хартия отбрани редъ фотографски снимки на рѣдки Родопски пейзажи, типове, носии и пр. изящно изработени и съ обяснителни бѣлѣжки.

IV ГОДИШНИНА — 1906 г.

на

„Родопски напрѣдъкъ“

Отъ 1 януарий, 1906 г. иллюстрованото списание за наука, обществени знания етнография „Родопски напрѣдъкъ“ започва своята IV годишнина съ същата програма и голѣмина.

Годишенъ абонаментъ:

за България 4 лева, за чужбина 6 фр.

Абонирането става и чрезъ телеграфо-пощенските станции.

Всичко, що се отнася до сп. „Родопски напрѣдъкъ“, се изираца до **Ст. Н. Шишковъ** въ Чепеларе — Станимашко.

Освенъ самото списание, редакцията на „Родопски напрѣдъкъ“ отъ 1906 г. ще даде бесплатно на абонатитѣ и слѣднитѣ приложения:

а) Една брошюрка отъ 2 — 3 коли съ насловъ: **Дѣла и резултати отъ четнишкитѣ движения въ Срѣднитѣ Родопи отъ 1899 год. до сега.**

б) Една цвѣтна цвѣтна картина, работена въ странство и прѣдставляюща **Срѣдно-Родопски български сборъ съ носии, хоръ и пейзажъ.**

I-та книга отъ IV годишнина (1906) г. ще излезе отъ печатъ въ края на м. Мартъ. Заменителни всички мѣрки, „Родопски напрѣдъкъ“ чрезъ 1906 год. да излиза вѣрне, което чрезъ второто полугодие на 1905 г. поради прѣжѣстване редакцията му отъ Станимака въ Чепеларе неможѣ да се спази.

Редакцията.

СРЪДНО-РОДОПСКИ БЪЛГАРСКИ СБОРЪ.

Родопска 27. VII.

Горно

Премия на IV. (на отг. на „РОДОПСКИ НАПРЪДЪКЪ“).

Горно архив от 1914 г. (на отг. на „РОДОПСКИ НАПРЪДЪКЪ“).

Всичко се адресира до Ст. И. Шашков.

Родопски напрѣдъкъ

Двумѣсечно иллюстрирано списание

ЗА

наука, обществени знания и народни умотворения.

Къмъ читателитѣ.

Всѣки, който малко много е боравилъ съ народоучни въпроси, зиве, че липсата отъ заинтересованостъ у всички слоеве въ нашата четеща публика е голѣма. Както на ученишката скамейка, тъй и въ обществото, па и на зеленитѣ маси, намъ не е яко присърдце да четемъ и се опознаваме съ работи, що засѣгатъ инанитѣ и невизани български земи. Резултатътъ на тая апатива къмъ своето, бащиното и родното е, че ни единъ книжковенъ трудъ отъ такъвъ родъ неможе да посрѣдне поне печатнитѣ си разходи, независимо и отъ това обстоятелство, че се искатъ срѣдства и за самото събиране на народоучни материяли, каквито срѣдства не може да има всѣки, какъвто ентуспазъмъ и да го тика напрѣдъ. По тая главно материяли несподи и ний се намѣрихме въ невъзможностъ да продължаваме по-нататкъ безпретенциозния „Родопски напрѣдъкъ“, и ако слѣдъ това наше рѣшение, ний слѣдъ четиремѣсечно прѣкъсване пакъ на ново го започнаме, то това се дължи изключително на високото внимание, съ каквото скромниятъ „Родопски напрѣдъкъ“ имъ рѣдкото щастие да се изненада отъ Негово Царско Высочество, Българския Князь.

Впрочемъ съ тая книжка за май и юний, т. г., „Родопски напрѣдъкъ“ започва V-та си годишнина съ същата голѣмина, редъ и програма.

Годишната му цѣна си остава пакъ 4 лева у насъ и 6 лева за чужбина, заедно съ премията.

Но за да оправдае поне отъ малко това високо благоволение на Господаря, Върховниятъ Вождъ и покровителъ на българската национална култура и мисль, „Родопски напрѣдъкъ“ за напрѣдъ расширяна досегашния си обсегъ да борави само съ Родопскитѣ покраини. Народоучни, географски, исторически и др. и материяли ще се помѣстватъ и изъ всички други покраини въ Одринско, който български край, ако и тъй близъкъ при насъ да е, той и днесъ си е terra incognita за всички ни.

Въ тоя случай ний се надѣваме на всички просвѣтени сили изъ Одринско за постигане тая ни цѣль.

На всѣки народоученъ трудъ, слѣдъ одобрението му отъ редакцията и споредъ важноста му, ще се плаща и прилично възнаграждение на автора му.

Пловдивъ, 15/V 1907 година.

Редакцията.

*Чиновнически семейства на
излет в местността
“Дьортьовото”, край
Чепеларе. На снимката са и
Стою Шишков със съпругата
му и Горчо Мерджанов*

*Офицери и граждани на
разходка край Чепеларе.
Седналия с папийонката е
Горчо Мерджанов, 1910 г.*

*Семейства от Чепеларе
на излет в Имаретдере,
29 юли 1910 г.*

*Семейства от Чепеларе на излет в Имаретдере,
29 юли 1910 г.*

*На лов в местността Калъчборун,
1906 г.*

*Горчо Мерджанов,
съпругата му и други на
разходка край Чепеларе. В
далечината на снимката се
вижда новопостроената
училищна сграда*

Наборна комисия в Чепеларе, 1906 г.

... 1908 г. ... ф 321 К

На празника "Св. Георги" край Рожен, 1908 г.

*На излет в околностите на Чепеларе,
ок. 1900 г.*

Видни чепеларци със семействата си, 1903 г. От ляво на дясно личат: Демирев, бащата на Цвятко Демирев, Георги Попмаринов, Тодор Аргиров, Александър Савов (офицер), Васил Дечев със съпругата му и двете им деца (Мария и Марта), Горчо Мерджанов и други

Първи ред – седнали, от ляво на дясно: Георги Чичовски, свещ. Маринов, Евангелина и Васил Дечеви, ген. Ат. Каишев, кмета на Чепеларе.

Втори ред от ляво: Д. Пенчев – учител, Ставрев – учител, Мария Чичовска, Васил Димитров, Димитър Пънев, Петър Маринов